The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD DN THURSDAY 25 7 1935

103208 ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సంపుటము ౧౦ | సంచిక ౨౩

త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు (దక్కన్)

శ్రీ యువనామ సం॥ ఆషాఢ బ॥ ౧౦ గురువారము ౧౫—౧౦—౧౩౪౪ ఫ.

సం॥ చందా ౬ రూపాయలు

౫ వేల సంవత్సరములకు పూర్వము
హైందవ నాగరికత

ఆకాలపు ప్రజల వస్తువాహనాదులు

మహెంజోదారో హారప్పలలో భూగర్భ పరిశోధనచే కనుగొనబడిన అంశములనుగూర్చి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు పక్షమున శ్రీ. యన్. దీక్షితులుగారిచ్చిన మూడవయుపన్యాసము యీ క్రిందనిచ్చితిమి. ఈ ఉపన్యాససంగ్రహమును ఆంధ్రపత్రికనుండి యిచ్చుట ప్రకటించుచున్నాము. వారు యక్షిణీదీపముతో సింధునాగరికతకాలమునాటి ప్రజల జీవితము, వారికళలు, శాస్త్రములు బాగా ఎట్టి అభివృద్ధిగాంచెనో, ఆనాటిస్త్రీపురుషులు ఎట్టి వేషధారణములను ధరించుచుండిరో చూపించిరి.

ఈజిప్టు, సుమరు మొదలైన దేశములందు బయల్పడిన విశేషములకును మహెంజోదారో, హారప్పలందు వెలువడిన విశేషములకు కెంతయో అంతరముకలదు. ఇతర దేశములందు ధనికుల చక్రవర్తులయొక్క భోగభాగ్యములు, వారి బాహుబల పరాక్రమములు మొదలైనవాని చిహ్నములే ప్రముఖముగా కన్పించును- మహెంజోదారో హారప్పానగరములందట్లుగాక సామాన్యప్రజలయొక్క జీవితమును వారి అలవాట్లను వారికళాసంపదను ప్రకటించెడి వస్తువిశేషములు విశేషముగా కన్పించును. ప్రజాస్వామ్యము ప్రజలెల్లరకు సమానావకాశములు మొదలైనభావములు వ్యాపించియుండు నాకాలపు ప్రజలకిని శేషములు చాలా శ్రద్ధతో గమనింపదగినవని బల్కిరి. వీధులు, నీటిసరఫరా, మురుగునీటి కాలువలు, నగరపారిశుధ్యము, వీధులలో దీపముల ఏర్పాటులు, రాత్రులలో కావలిగాయు నేర్పాటులు మొదలైనవానిని గురించి లోగడ ఉపన్యాసమున ముచ్చటించితిననియు, ౧౮ [illegible] తా మొక ప్రదేశమును కనిపెట్టితిననియు. అది దేవాలయమేమో యని అప్పటి శోధకులెంచి యుండిరి కాని అట్లుగాక [illegible] ననియు అదియొక స్నానఘట్టముగను [illegible] వ్యాపారస్థులకు [illegible] [illegible] దానికి మూడువైపుల నీటికాలువలు కలవనియు పల్కిరి. నగరపరిపాలనా విశేషములను పౌరులకు కావింపబడిన సౌకర్యాదికము లీపట్టణములురెంటియందు కనిపించినట్లు మరెచ్చోటనుకానిపించవు. అందరపౌరులకు ఇతరదేశవాసులకంటెను ఎక్కువవ్యక్తి స్వాతంత్ర్యముండెననుటయు తెల్లమే. మహెంజోదారోయందు ప్రజలుచాలభాగము వ్యాపారస్థులు అనుభవజ్ఞులువిదేశులు మహెంజోదారోపట్టణవిశేషభాగము సేద్యము పైనను ధాన్యమునగ్గిరా వాసిపైనను ఆధారపడియుండెననియు తెలిసికొనవలెను- సింధుదేశమునుండి సుమరు ఇరానువరకు భూమిమీదను బహుశా కొందరు సముద్రముమీదకూడ వర్తకమునుసాగించుచున్నటుల నిదర్శనములున్నవి, ఇటుదక్షిణభారతమునకు మహెంజోదారోకును వ్యాపారసంబంధముండి యుండవలెనని ఊహింపవచ్చును. దక్షిణదేశమునందుండెడి శంఖములు మొదలైనవి మహెంజదరోకు వ్యాపారస్థులద్వారానే చేరియుండవలెను. ఇట్టివ్యాపార వాణిజ్యములకు కేంద్రమైననగరము శీతోష్ణస్థితి మారిపోవుటచేబహుశః ప్రజలానగరము విడనాడియుండవచ్చును- మహెంజోదారోప్రాంతము [illegible] [illegible] మూలకించిని [illegible]. మహెంజోదారోయందు ఆకాలమునకే ప్రత్తి పండించుటయు, నూలుబట్టలు తయారుచేయుటయునుండెను. అంతియేకాకనూలువస్త్రములు విదేశములకును ఎగుమతిచేయబడుచుండెను.

ప్రజలఅలవాట్లు

భోజనముచేయుటకీకాలపుప్రజలకువలెనే వెడలుపాటి పళ్లెరములు వాడబడుచుండెడివి. మహెంజోదారోయందుదొరికిన శిలావిగ్రహములనుబట్టిచూచిన అప్పటివారు ధరించువస్త్రములతినాణ్యమైనవియు, రంగులు కుట్టుపనితనము వన్నెరాకలిగినవని స్పష్టపడగలదు. బింబప్రతిమనుబోలిన అలంకారవిశేషములు గుడ్డలపైకట్టబడియుండెను. మగుజులముక్కు పెద్దదేగాని, సుమేరియనుల ముక్కువలె అంతమరీపెద్దదిగాదు. వస్త్రములువదులుగను క్రిందికిబాగుగా జారుచుండెడివి. అందులభించిన శిల్పములలో చెవులు మాత్రము వలకో సరిగాచిత్రింపబడియుండలేదు. స్త్రీలయొక్క ప్రతిమలందు వారికేశములు చిత్రవిచిత్రములుగా జడచుట్టలుగను కొప్పులుగనుకట్టబడి అలంకృతములై యుండుటను కనవచ్చును. మగవారి గడ్డములు కొంచెముగా కత్తిరింపబడియున్నటులు తెలియవచ్చును. శిల్పప్రతిమలనుచెక్కుట రంగులువేయుట" చిత్తరువులనుచిత్రించుట మొదలగుకళలయందు అప్పటిప్రజలనైపుణ్యమబ్బురమును జనింపజేయును. స్త్రీలు సామాన్యముగా అనేకములైన ఆభరణములను ఒడలిపై ధరించెడివారు. కటిభాగమునుండిక్రిందికి చిన్నవస్త్రమును ధరించినను ఊర్ధ్వభాగము అనాచ్ఛాదితముగనేయుండెను. స్త్రీలు తమశరీరములపైవివిధములగుహారములనుధరించెడివారు. పూసలు, విలువగలరాళ్లు, వెండిబంగారముల తోచేసిన హారములనేకముగా కన్పించును. వెలగల రాళ్ళుపొదిగిన శిరోవేష్టనమొకటి లభించెను ఇంకను కంఠాభరణములు ఉంగరములు [illegible] లైనవన్ని యొకలపు [illegible] వశములం [illegible] లన్నియు దారములలోనే గుచ్చబ [illegible] పరిశోధింపగా తేలెను. కొన్ని [illegible] నగలన్నియు [illegible] [illegible] ధము గుచ్చుటకే కూడకలవు. [illegible]

నర్తకి: మేనక

(కే. వి. చారిగారు)

మేలిమి బంగరు సొగసూ
మనసునకింపగు సొబగూ
మేళతాళములు
మేళవించగా
కాళ్ల గజ్జెయలు
కదలియాడగా
చేసిందీ
మేనక నృత్యము చేసిందీ॥
రాధిక ప్రణయము చూపిందీ
రసికుల హృదయము కరిగిందీ
ముఖ కమలంబున
జిరునవ్వొలయగ
జంత్ర గాత్రములు
చెరగిపారగా
చేసిందీ
మేనక నృత్యము చేసిందీ॥
రాగరాగిణుల రక్తిగ గొల్పిందీ
భక్తి భావముల మీరను మించిందీ
హైందవ నగరిత
తారలు మీటగ
ఖండాంతరముల
ఖ్యాతిగడించీ
పోసిందీ
నాట్యకు జీవము పోసిందీ॥

ఓరుగల్లు

శ్రీశేషాద్రిరమణకవులు

కాకతీయుల నాడు విఖ్యాతమైన
చిత్రితశిల్పకళలను చెదరనీక
గర్భమునదాచికొన్నని కరుణభరము
బొగడశక్యమె ఓరుగల్లుపురమతల్లి!
చెదరిపిధులబడియున్న చిత్రశిలలు
చిత్రకావ్యంబులవదగు శాసనములు
ఆంధ్రవీరులస్మరణ చిహ్నాదికములు
పొందినమయంబున సమ్రబక్ష చించుకొఅకు
పదిలపఱచితివీవు గర్భంబునందు
పుణ్యవతివమ్మ ఓరుగల్లు పురమతల్లి!
శిథిలమైయున్న సామ్రాజ్య సీమలోన
తల్లి! నీగర్భమునశిలల్ దాగియున్న
నాటిచారిత్రమునకు నానాటి తెలుగు
శిల్పములకెందుపోలకువ చిక్కునమ్మ
నీగర్భంబు ఛేదించ నీకడున్న
[illegible]లచేసాని రక్తి చెడని
[illegible] [illegible]మాసిల్పములరె
[illegible]వగలదు?
కల్పరమతల్లి!

గోలకొండ గ్రంథాలయము

తెలంగానా శాసనములు

ప్రకాశకులు లక్ష్మణరాయ పరిశోధకమండలి, దక్షిణ హైద్రాబాదు. పుటలు సుమారు ౨౨౦, డబుల్ క్రౌన్ సైజు. మంచిగ్లేజు కాకితములు. పీఠిక. ప్రొఫెసర్ శేషగిరిరావుగారు [illegible] తరావుగారిది. తొలిమాట పర్ శేషారామేశం పంతులుగారిది: అనుబంధము ఇంగ్లీషులో శాసనముల పట్టిక (Statemen) వివరములతోసహా మంచికైండు. వెల కాలికో కవరుతో రూపాయలు. లి:కా. ౨-౨-౦. దొరకుస్థలము: ఆదిరాజువీరభద్రరావుగారు, కార్యదర్శి: శరా ముద్రింగ్ బాక్, దక్షిణ హైద్రాబాదు.

* * * *

ఇపాలకాలమునకోక యుత్తమచారిత్రిక గ్రంథము తెలుగు భాషకు కీర్తి శాయుశైన కే. వి. లక్ష్మణరావుగారోకమారు [illegible] అధ్యక్షత వహించుటలో హైద్రాబాదురాష్ట్రములో ఆంధ్రుల చరిత్ర ముప్పాతికవంతు దాగియున్నదనియు, అచ్చట చాల పరిశోధన అవసరమైనదనియు వెలవిచ్చియుండిరి. వారివాక్యములను సార్థకపరచుటకు [illegible] మొదలువారియొద కృతజ్ఞతచూపుటకు హైద్రాబాదు ఆంధ్రజనసంఘము వారు లక్ష్మణరాయ పరిశోధకమండలియను పేరుతో నొకయుపసంఘము స్థాపించిరి. తత్సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ రాజా వేంకటరంగారావు బహద్దరుగారు. ఈ సంఘము పక్షమున పరిశోధనా కార్యములో మూప్పాతికమువ్వురు పనిచేసినవారు [illegible] [illegible] టకు సంపూర్ణము. గాపోకా దాసుశైన శ్రీశేషాద్రిరమణకవులు. వారికెనుమారు ౪౦౦ శాసనములను, సుమారు ౩౦౦ వందల తాళపత్రిగ్రంథములను, కొన్ని అమూల్యములగు నాణెములను, అనుకొన్ని ప్రాచీనపరికరములను సేకరించియుచ్చిరి.

శ్రీ. వి. లక్ష్మణరావుగారు చెప్పినట్లు [illegible] యున్నట్లుగాను, హైద్రాబాదురాష్ట్రములో ఆంధ్ర, మహారాష్ట్రచరిత్రలు సగముకరకులగియున్నవి. అనేకయుగాలనాడు [illegible] తోనూడపూడియున్న ఏశాసనములతోపాటు అరగిపోవుచున్నవి. మరియునిరాష్ట్రము జైనవీరశైవమతములకు పీరనివాసస్థలమై యుండెను.

ఈ చరిత్రలను ఏరాష్ట్రమునందే దాగిపోయినవి. ఇంకేలాగు, నాగాడికంత విశ్రాంతి యశోధికాలు జైనకవులు, ఆచార్యులు, పండితులు, వీరులు, ఎందరో మహారాష్ట్రవాసులు. వారిచరిత్రలన్నియు చెప్పను, ఏకరిపుణ్యమూరములెట్లు తెలుపను శాయమెకరెరుగరు! ఇప్పుడుమాత్రమూ జనకముంగు సూచనలు కావలెను.

(తెలంగాణా రచయిత)

[illegible] దంతేపూర్వకాలు వగైరా దొరకెను. దాని దంతములతోదినములలో అధికముగా వాడబడెనని నిదర్శనములు లేవు.

పాత్రలలో ననేకరకములు కలవు. త్రాడుకట్టి వ్రేలాడకట్టుటకు వీలైనరంధ్రములుగల కుండలు, బిడ్డలు పాలుత్రాగుటకు వీలైన చిన్న చిన్న కొమ్ముచెంబులు వగైరాకలవు. ఇకపిల్లలాడుకొను బొమ్మలనేకరకములు కలవు. జూదమాడుటకు పనికివచ్చు పావులు, కోళ్ల బొమ్మలు, చిన్న చిన్న బండ్లు, ఎడ్లుకట్టిన బండ్లుకలవు. వండుకొనుటకు వారొకవిధమైన మంచములనుకూడ ఉపయోగించినట్లు తెలియకలదు. జలపాత్రలలో నెన్ని యొవిధములున్నవి శంఖములనుండి ఎన్నెన్నివస్తువులో తయారుచేసెడివారు గాజులువగైరాలు అనేకలోహములతో చేయబడియుండెడివి.

నీరుమోయువారు, బండ్లు తోలువారు, ఇండ్లలోపనిచేయువారు, వెండిబంగారు, రాగిపనులుచేయువారు, రాళ్లుచెక్కువారు, పశువులకాపరులు వగరపాలకులు, ఉద్యోగస్థులు వివిధరకముల ప్రజలపుడు జీవించియుండవలెను.

ఆంధ్రపత్రిక.

[illegible]తుచిట్లుండగా ఈ లక్ష్మణరాయ పరిశోధకమండలి వారు చేసినపనిమామూలుగానైనవికాదు. ఇట్టిపనిప్రభుత్వము వారు చేయవలసినపని. ఏజాం రాష్ట్రములో [illegible] ప్రభుత్వమువారి వద్ద ఇట్టిగ్రంథము ప్రకటించి పుణ్యముకట్టుకొనిరా.

మన ప్రభుత్వము వారుచేయుచున్న కృషికి సహకారముగ ఈపరిశోధకమండలివారు చేసినపని అత్యంత ప్రశంసనీయమైయున్నది. ఈపొదు [illegible] తెలంగాణా శాసనముల పరిశీలించుటలో వారికేరిన పండిత ప్రకాండులు కలరు. వారికి విరంతరము కృతజ్ఞులము. వారు హిందూదేశమువద్దలి తమదేశములో మూర్చన్నను మనదేశమునందు ఏమేమి క్రొత్తశాసనములు తెలుపబడునా అని ప్రతినూసమును చెదురుచూచుచుందురు. కొన్ని ఈ తెలంగాణా శాసనములు కేవలము నిజాంరాష్ట్రమందేకాక, కేవలము ఆంధ్రదేశమందేకాక కేవలము హిందూదేశమందేకాక, ఖండాంతరములందును ప్రఖ్యాతిచెదికార్యలోపయుక్త గ్రంథమైయుండుననుటలో సందేహము లేదు.

ఒక్కొక్క శాసనము సముపార్జనచేయుటకై ఎంత యో శ్రమకలుగును. శ్రమయేకాదు, కాలహరణము, ద్రవ్యవ్యయము.

కొన్ని గ్రామములలో ప్రజలకు మూఢవిశ్వాసములుకలవు. శాసనలిపి ప్రాచీనమగుటచే గ్రామజనులుచదువలేనందున ఆ శాసనములో చెప్పబడినదేదో ధనమున్న సంగతి వ్రాసినారనియు, అరయాస్థలమెవరునుగుర్తించకుండా వంకటింకర వ్రాతలలో మరుగుపరచినారనియు అంచుచేసి [illegible] పరిశోధకులు ప్రతిబింబములుతీసికొనబోయిన ఆటంకములుకల్పించుటయు మూఢయిగినవిషయములు. నిజముగా శాసనములందు ధనమున్న సంగతి వ్రాసిపెట్టినగు రుపట్టినవారేమో. చారిత్రకధనమ శాసనము లందుఅపారముగానున్నది. అట్టిధనము నిజాం రాష్ట్రములో సురక్షితముగావుండుటయు దానినిప్పుడు అందరికినిపంచిపెట్టుటకు లక్ష్మణరాయ పరిశోధకమండలివారు పూనుకొనుట యెంత ప్రశంసార్హముకాదా! ఒక్కొక్క శాసనమునుపరిశోధకపండితుడొకడైననుకరే [illegible] బిరుదులు గలవాడైన చాలింకను పెద్దగాపాతముచదివి వ్రాసి దానినివివరించి విమర్శించి ప్రకటించుటకు విశేషధనమువ లేదికావున అట్టిపనిని మండలివారు ౧౨౦ శాసనములను ప్రకటించినారన్న వారెంత శమపడిరో, యెంత ద్రవ్యము వ్యయపరచిరో యూహింపనగు. ఈమండలిపక్షమున [illegible] పరిశోధవారము వ్యయపరచినట్లు కార్యదర్శిగారినివేదనలో గలదు. ఈ గ్రంథవ్యయముతోకలిపి సుమారు ౩౦౦౦ రూప్యములు వ్యయముచేసినట్లు. ఇంతపని ప్రభుత్వమువారైనను చేసియుండిన ఇంతకుపదంతలు కామకదా ౫౦౦౦౦ ల వ్యయముచేసినను ఆశ్చర్యములేదు. అయినను ఇంతమాత్రమైన చందాలమూలమున చేసినకార్యస్వయముచేయుట! గొప్పసంగతి. ఈమండలికి పదిపదిఏను రూపాయలు ధనమిచ్చువారికర్తవ్యమె [illegible] ప్రభుత్వమువారేయిచ్చిరా అయిదారేండ్లలో యిట్టిగ్రంథములు వాలుగు ప్రకటింతురన్న మాటయే.

ప్రకటన

ఆంధ్రజ్యోతిషాలయము

౧ విూయొక్క జననతేదీ జననకాలము తెలియులేకుండినగాని ౨ జాతకచక్రమురెయొక్క నకలుగాని ౩ మీయొక్క హస్తరేఖలు బాగుగా కనబడునట్లు ౨ అరచేతిముద్రలు సరిగాముద్రవేయించి అభినయుమతోంచె నిరుమనుము [illegible] ప్రస్తుతపుపయస్సుమగాని నాకుపంపినయెడల జాతకునియొక్క ౧౨ భావఫలములు అనగా జాతకునియొక్క రూపలక్షణములు ఆయుర్భాగ్యములు. ధనసంపాదన, సోదరసౌదరీకృద్ధి మాతాపితృసౌఖ్యములు, కళత్రసౌఖ్యము సంతానము జీవనము. ఉద్యోగము మొదలగు ౧౨ ఫలములు శాస్త్రప్రమాణములతో వ్రాసి పంపించబడును [illegible] రు ౨-౮-౦ లకు వి.పి.గా పంపబడును. ఈ వ్రాసినదని నచ్చకపోయినయెడల గోచారఫలితము అష్టవర్గములు, గ్రహాష్టకములు, భావస్ఫుటములుచేసి అవరువరకు మహాదశాంతర్దశా ఫలములతో శాస్త్రప్రమాణములు కనబరచి వ్రాయుటకు రు ౧౦ లు అగును

ఆకెళ్ల వేంకటశాస్త్రి

గోపాలపురం,
కొత్తపేటపోష్టు,
[illegible]

ఇక అస్సలు సదిగతికి వత్తము: ఈగ్రంథములో కాకతీయ, చాళుక్య ఇతరశాసనములు ౧౨౨ కలవు. వీటి వివరణయు సంక్షేపముగా కలదు. ఇతరశాసనములును తద్వివరణయు కలవు. ఇందు ౫౫ శాసనములు శ్రీశేషాద్రిరమణకవులును, ౮౦శాసనములు శ్రీమారేమండరామారావుగారును, ౧౫ శ్రీ రాజా కృష్ణారావుగారును వకటిగా వ్రాసియిచ్చినారని తెలిపినారు. ఎవ్వరెవ్వరెవ్వ వ్రాసిరో తెలుపలేదు. అదిముఖ్యము. ఎవరిపాఠములో వెక్కి వేస్తల్లో నెట్టియొప్పులో నిర్ధారణచేయుటకు వీలుండదు. పాఠములలో వదేక తావుల చుక్కలు పెట్టినారు. అచుక్కలు పెట్టిన తావులలోనియక్షరముల చదువుటకు వీలగునో లేదో అస్సలు పాఠములయుజూచిన తెలియగలదు. మరి యునిప్పుడు మనకు దొరికిన పాఠములన్నియు సరిగా వేయున్నదని చెప్పుట సాహసము గును- కొన్నిశాసనములు కన్నడములోను, సంస్కృతములోను కలవు. తెనుగుశాసనములును కొన్ని అర్థముకానివిగానున్నవి. ఇట్టిశాసనములకు పదార్థముకూడ వ్రాసినబాగుండెడిది. అట్లు వ్రాయుటవలన శ్రమహెచ్చు ప్రశస్త్యయము హెచ్చగుట నిజమే! మనముకోరినరీతిగా మంచిలివారినిచేయుమనుట భావ్యము కాదు, చేసినంతపనికి చాల కృతజ్ఞత చూపవలసినదే. [illegible] దేహము.

ఈశాసనములలో ౩౩ వరంగల్లుజిల్లాలోనివి, ౭ కరీంనగరువి, ౮ నల్లగొండవి; ౩౩ మహబూబునగరువి, ౭ మెదకువి. ౧౮ అలంపూరువి, ౧ కృష్ణాజిల్లాది ఈసంఖ్యనుజట్టిచూచిన వరంగల్ నల్లగొండలలో విశేషముగా శాసనములున్నవని తెలియును, కానిఅట్లనుకొనుటకువీలులేదు. ఒక్కఅలంపూరుగా మునుండే ౧౮ శాసనములుకలవు? మరియు మెదకు-కరీంనగరుజిల్లాలలో విశేషప్రచారముచేయసందున నచ్చట తప్పక నశాసనములు లభించియుండును. కరీంనగరుజిల్లాను శైలులేదు, తాలూకాలకేంద్రమ శైలు సమీపమునలేదు ఇదియునొకకారణమైయుండును, ఇందుప్రకటించినశాసనములలో కొన్నిచాలముఖ్యమైనవి; నూతనచారిత్రికసిద్ధాంతములను లేవదీయునట్టివి, ఆకాలమందలిభాష, ఆచారములు భావములు,ఎట్టివి అనువిషయములుకూడ చాలవరకువెల్లడిచేయుచున్నవి. ఈగ్రంథములోని ౫౫వశాసనము అనుమకొండలోనివేయిస్తంభాలగుడిశాసనము దీనినిగురించియొకపెద్దగ్రంథమే కంభంపాటి అప్పన్నశాస్త్రిగారిటీకతో ప్రకటించినారు. ఈశాసనకవి చాల ప్రచండుడుగను అతిమనోహరశైలి కలవాడుగను నప్పట్టుచున్నాడు. ౬౫శాసనము కరీంనగరుతాలూకామంబాపల్లెలో వ్రాయబడినది ౧౨౨నగనూరినుండి తేబడినదట! పాపము! ౫౫ శాసనములోని సంస్కృతమెంతమధురమైయెంతవిలువగలదో యీశాసనములోని తెనుగురచనఅంతమధురము, విషయమంతవిలువగలదే! ౫౫శాసనముమురలచరిత్రలో ప్రధానముయినట్టిది.

వేచర్లన రోకను రెడ్డిమహిస్థులుగా నుండినట్టిశాసనము వలనకవగుచున్నది. తర్వాత ముఖ్యముగా గమనింపదగినది ౫౫ వశాసనము. అందుకాకతీయులకాలములో కర్ణోడిగ్గికెట్లు వ్యాపారము గానుండెనో తెలియగలదు ౫౬ వశాసనములో పంటరెడ్లశాసనమున్నదని శాసనవివరభాగములో కలదు. కానిమాకు శాసనములోనిట్టిపంట శబ్దముకానరాలేదు, ౩౪ వశాసనములో రుద్రాంబిక గణపతిదేవుని కూతురని స్పష్టపరచుచున్నది. ఈవిషయము చాలకాలమునుండి వివాదగ్రస్తముగానుండెను, చాళుక్యశాసనములలో ౧౫వ శాసనము అలంపూరిది ఈశాసన ప్రారంభమందు "స్వస్తి హితపురవర" అని ముద్రించినారు. మాయోరిగినంతవరకు "హాతంపురవర" అనియుండవలెను. ౫౫ వ శాసనముపూడూరిది. ఇదిమహబూబునగరములోనిదన్నివ్రాసినారు. ఇది రాయచూరుజిల్లాలోచేరినగద్వాల సంస్థానములోనిది, ఈశాసనము జైనశాసనము జైనమతవ్యాప్తికి యుదాహరణము ఈపూడూరిలో ననేకశాసనములును జైనవిగ్రహములును కలవు. ఇట్టియంశములింకను వ్రాయవలసినవిచాల కలవు.

మొత్తముపై ఈప్రయత్నముచాల ప్రశంసనీయము. ఇంకను మెన్నియో యుత్తమశాసనములు ముద్రింపదగినవి కలవనిమాకు తెలియును. ధనాభావముచే కావోలుఆవి నిలిచిపోయినవి. ప్రతిచారిత్రిక ప్రియుడును ముఖ్యముగా ఆంధ్రగ్రంథాలయములలోను ఈగ్రంథమును తెప్పించికొనవలసినదని మాయభిప్రాయము.

లక్ష్మణరాయ పరిశోధకమండలి అధ్యక్షులగు శ్రీరాజా నాయని వెంకటరంగారావు బహదరుగారి నిచ్చట కీర్తింపవలసియున్నది. రాజావారు ఈమండలికి పట్టుగొమ్మయైయుండి గనవి రాకనువిచ్చుటయేగాక, ఇప్పుడు విమర్శించుచున్న యీసంపుటమునకయిన ముద్రణకార్యయములను దయతో భరించియున్నారు. ఇట్లు లేమా ఆంధ్ర సంస్థానాధిపతులు ఒక్కొకరు ఒక్కొక సంపుటముద్రణ భారమును వహించినచో మండలి కార్యాదర్శము సులభముగా నెరవేరగలదనియు ఆంధ్రచరిత్రకు మంచికాలము కలుగుననియు మేము మనఃపూర్తిగా భావించుచున్నాము.

జాబులు

కువైద్య నివారణ మార్గములు

౧౧ ౧౦-౩౯ ఫసలీ యాప్రతికా యుఖమున శ్రీమాన్ చిలకమర్రి నంబెరుమాళ్ళాచార్యులు హెచ్.యం.యల్.యస్ గారు "ఆరోగ్యము, వైద్యము" అనుశీర్షికక్రింద వ్రాసినవ్యాసమును చూచితిని, కొన్ని మార్పులు [illegible] మున్ముందు మచ్చెకు దాల పెట్టుక కువైద్యుల దూషించి, తూలనాడి సద్వైద్యుల నేకరింపజేయు సముకట్టిసట్లు సు, ౦దులకుగాను కొంతమందివైద్యులసహాయము అవసరమనియు తెలిపిరి.

నేనిపుడు మనవిచేయునదేమనగా, కువైద్యులను సద్వైద్యులుగాజేయుమార్గము [illegible] వాటిని చూడక కువైద్యులనందరిని నొక్క పెట్టున అంతరింపజేయుసమర్థుటమిక్కిలి కష్టసాధ్యము గాన్పించుచున్నది. కానవారు కువైద్యులపైకలిగిన ఆగ్రహమును ఉపసంహరించుకొని, దయయుంచి యీదిగువనుదహరించిన మార్గము ననుసరించి సద్వైద్యశిఖామణులగు నొవర్పగలరనుచు ప్రార్థించుచున్నాను

మార్గములు

౧. కువైద్యదూషణలతో వృథా కాలముగడుపుటకంటె మీనివాసస్థానమయిన ఖమ్మంమెట్టునందైనను ఒకవైద్యపాఠశాలనేర్పాటుజేసి కళాశిద్యార్థులను [illegible] సద్వైద్యమంచలిని వేర్పనుచినియోగించి సద్వైద్యశిఖామణులనుగజేయుట.

౨. కన్నులుండియు కన్నులుగానని, నాడీపరీక్షయించి శరీరమును తెలియకపోయినను తెలిసినట్లునటించి నాలుగు కబుర్లు చెప్పి సంచరించు కువైద్యశిఖామణులపై కమకయుద్ధార మును కలిగించి కమను తెలిసిన నాడీజ్ఞానమును, సద్వైద్యగ్రంథములను అందరికిబోధించి చికిత్సాసౌకర్యములు మొదలగువాటినిగురించి విపులముగా వ్రాసి [illegible] సద్వైద్యసాగరమునబడి కొట్టుకొనుచున్న [illegible] సత్ప్రసాదించి వైద్యలోకమునకు మార్గదర్శకులు [illegible].

౩. తమయొక్క [illegible] సంపాదించిన కాలేజీపేరును, పట్టణము, [illegible] ఆంధ్రభాషయందు పఠించితిరో లేక ఆంగ్లభాషయందు పఠించితిరో తెల్పుచూ హెచ్.యల్.యం.యస్ (H.L.M.S) అనువానికి పూర్తి పేరువివరముగ తెల్పిన [illegible] తమపద్ధతిననుసరించి సాంప్రదాయకులగుదురు.

ఈయుదహరించిన మూడు మార్గములను తాము అవలంబించి కువైద్యశిరోమణులను సద్వైద్యశాస్త్రవేత్తలుగ చేయగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇంకొక్క చిన్న మనవి

తాము "ఆరోగ్యము-వైద్యము" అనుశీర్షిక మొదలుపెట్టి ఆయుస్సంబంధించిన విషయములను ప్రకటించుచుండుట, మందుమున్నగునవి లేనియెడ ఆరోగ్యము నేయువిధములను వైద్యవిద్యనుగురించి యింకను తమయొక్క పండిత్యమును వ్రాయగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు వైద్యవిద్యార్థి

జిల్లాలవార్తలు

"వెట్టిచాకిరి" గూఢసంచారము

(ఆంధ్రజన కేంద్రసంఘ ప్రచారకుడు)

కరిశెల్ల

ఇది తాలూకా గ్రామము. కరీంనగర జిల్లాలో చేరిన ది. ౩-౧౦-౪౦ న నేనిక్కడికి చేరితిని.

ఆర్థికస్థితి

ఇచటి రైతులునూటికి తొంబదిమంది ఋణపీడితులై. ఒక్కపూట కైన కడుపునిండ తినుటకు అన్నము లేక యుండిరి. ఒక సద్దులు ఋణదాతలకిత్తురి, కొంతవరకు ప్రభుత్వ భూమిపన్ను శిస్తువసూలుకై వారి మాలో కొందరిని చేరి వారలను ఆశచూపి వసూలు చేసినటుల తెలిసినది.

వర్తకులు

పూర్వమెక్కప్పుడు ఈగ్రామవర్తకులెల్లరు ఆర్యవైశ్య సంఘమును స్థాపించి అందుకుగాను సభలు ఏకవాక్యతతో ఉంటూ వర్తకాభివృద్ధి విషయము గూర్చియు, సాంఘిక దురాచారములను గూర్చియు అప్పుడప్పుడు సమావేశమయి చర్చించుకొనుచుండెడి వారట. ఇట్లు జరుగుచుండ ఒకయువకుడు ఒకనాటి సమావేశములో మాటలాడుచూ శుష్కవేదాంత మును బోధచేయు గురువులయొక్కయు, నిరక్షరుల యొక్కయు వర్ణాశ్రమ ధర్మములను పాటించుచు ప్రజలను మోసగించు మానవులను గురించి వారి ప్రవర్తనలలో మార్పు రావలెనని హెచ్చరించుచు "మీరు చక్కగా విచారించి చూడుడు ఎంతమంది మూర్ఖులు మోసపోవుచున్నారు? ఏమి జరుగుచున్నదో మీకు తెలియదా?" అని చెప్పినారట. అంతకొంతమంది ఆమాట అనుమానముగా తోచి ఆయువకుని మాటలను వ్యతిరేకించి, ఈసంఘమునుండి వైదొలగిరి. అనాటినుండి సంఘము నీరసించి పోయెను. వీరిలో శ్రీయుత యుసుంగ్లి వెంకన్నగుప్త గారి సాంఘిక సేవ ప్రశంసనీయమైనది. వీరియాజమాన్యమున ఒకవైశ్య వితంతువివాహము జరిగినది. రాబోవు శ్రావణమాసములో ౪-౫ వైశ్యవితంతు వివాహములు జరుగనున్నవని వినుచున్నాను.

దేవాలయము

శ్రీవెంకటేశ్వరదేవాలయము నచట ఎత్తయిన ప్రాకారములుగలదియై పలువిధములగు శిల్పములతో కూడియున్నది. ఈ దేవాలయముయొక్క ఉత్సవములు మొదలగునవి శ్రీయుతులు దేశముఖ్ గోనరావు వెంకట్రావుగారల యాజమాన్యమున జరుగుచుండును. మరియు యీదేవాలయము శ్రీయుతుల పూర్వీకులు కట్టించిరని తెలిసినది.

న్యాయవాదులు

ఇచట న్యాయవాదులలో హెచ్చుతగ్గుల భావములులేక ఐకమత్యము కలిగియున్నది.

నారయాంధ్రగ్రంథాలయము

ఈగ్రంథాలయమునకు దాదాపు ౩౦౦ గ్రంథములుగలవు. మరియు కృష్ణ, ఆంధ్ర (వార), గోలకొండ, భారతి, గృహలక్ష్మి, వినోదిని, రహబరదక్కన్ మొదలగు పత్రికలు వచ్చుచున్నవి. గ్రామస్థుల యొక్కయు, గ్రామములోని విద్యావంతులయొక్కయు సంపూర్ణాభిమానముతో గ్రంథాలయము దినదినాభివృద్ధి పొందుటకు అవకాశము గలదు. ఎట్టివిక్కట్లు వచ్చినను ... పరిసర గ్రామములవారు ... దాదాపు ... వినియున్న టులు ... గారివలన తెలిసినది. గ్రంథాలయము ... కొరతయొకటి గలదు.

శాలలు

... పూర్వము ఒక ... బోధనాపద్ధతి ... తరువాత బహుశ్రద్ధ ... క్రమ ...

... బాలికాపాఠశాల.

... మెల్ల ... గించు ... ధికారులే

కొందరు బాకలి, మంగలి, సాలెలు మొదలగు వారలతో వెట్టిచేయించుకొనెదరట. పటేలుపట్వారీలు చాలతక్కువట.

పారిశుద్ధ్యము

ముఖ్యముగా అధికారులుండు స్థలములలో శారీరకశుద్ధి ప్రదేశములలో తగుశ్రద్ధ చూపుచు, తదితరస్థలములవిషయమై శ్రద్ధలోపమున్నటులతోచును.

సంస్కరణాభిలాష

ఈగ్రామములో కల విశ్వబ్రాహ్మణులు కొంతమంది "వచ్చి మన్ను .... వివాహములు చేయవచ్చునా? అట్లు చేసిన తప్పేమియు లేదుగదా? శాస్త్రము నొప్పునా?" యని అడిగిరి. అంత నేను తగు సమాధానము చెప్పి "యిప్పటిపరిస్థితులను బట్టి చూచిన చేయుట యుచితము. ఇదియేమి పాపకార్యము కాదు. అపద్ధర్మముగనుక నిస్సంశయముగా చేయవచ్చు"నంటిని. వారికి సమాధానమయినది. కాయింకా వారిసంఘములను కొంతమందిని పిలుచుకొని సంఘమువలన బాధకలుగకుండునట్లు ఏర్పాటు చేసుకొని తమపరిణామ కొంతమందివ్యక్తులకు వివాహములు చేయ నిశ్చయించినారు. మొత్తముమీద వీరిలో సంస్కరణాభిలాష జనించినది. ఎన్నటికిని ఆచరణసాధ్యమగునా? వీరికిట్టి అభిలాష కలుగుటకు కారణము ఈపురవైశ్యసోదరులనియే చెప్పవచ్చును.

ప్రబోధము

శ్రీయుత కే. భూమయ్య వకీలుగారు పల్లెగ్రామలకొచ్చి ౬-౧౦-౪౦ తేదిన గ్రామమునకు ప్రముఖులను ప్రజలను యావన్మందిని శ్రీవెంకటేశ్వరదేవాలయమునందు సమావేశపరచిరి. సాయంత్రము ౭ గంటలకు ప్రారంభింపనయినది. మొదట మధ్యపానవిత్రములను జూపి కొన్ని పద్యములు చదువనయినది. తరువాత దేశకారుణ్యము, బాలికలకున్న తపాఠశాల మొదలగు విషయములను గూర్చి ఉపన్యసించనయినది. దాదాపు వెయ్యి పదిహేను వందలజనముచే సభ నిండి క్రిక్కిరిసిపోయినది. ఇందు హరిజనసోదరులుయావన్మంది చేరియుండిరి. రాత్రి ౯ గంటలవరకు జరిగినది.

సూచన

౧౦-౧౦-౪౦ కరిశెల్లనుండి పోతుగంటికి వెళ్లుచున్నాను. అచటనుండి కొన్నిగ్రామాలు పర్యటనమొనర్చి మరల తిరిగి చేరుకొనెదను.

కరీంనగరములో క్రొత్తస్టేషను

కరీంనగరముజిల్లాలోని ... ప్రదేశము నకొకస్టేషను నిర్మింపవలసినదనుట సమస్యప్రభుత్వము వారియాలోచనలో నున్నట్లు అనుకొనబడుచున్నది. త్వరలోనే ఈచోటినిచూచుటకు ఆర్థికశాఖామంత్రి సర్. అక్బర్ హైదర్ నవాబ్జంగ్ గారు పోనున్నారట.

చేనులకు పురుగు

(ఒక విలేఖరి)

బచ్చన్నపేట; ౧-౨-౧౦-౪౦

పునర్వసుకార్తి మొదటిపాదమునుండి అంతమువరకు ముసురుగా వర్షము కురియుచున్నది. పునాసపెసళ్లు బాగుగా పెరుగుచున్నవి. కొన్నిచేనులను అనగా పెరుగనిచేనులను కంబడి (గొంగడి) పురుగు కొంతనష్టము చేసినది. కాని నష్టము స్వల్పము. పశువులకు సమృద్ధిగా పచ్చిక లభించుచున్నది.

పాఠశాలలు

ఈగ్రామమునందు గృహసంఖ్య ౫౧౫ జనసంఖ్య ౨౦౨౫ కలదు. కాని జాగీర ప్రభుత్వమునుండి ఒకపాఠశాల అయినను యిందులేనిచే గ్రామస్థులే తమబాలురవిద్యకై ప్రైవేటు పాఠశాలలు నెలకొల్పియున్నారు. ఇంతవరకు పాఠశాలలు సక్రమముగా బాలురకు విద్యనేర్పుచున్నవి.

దేవాలయములు

ఇచట ఒకవిష్ణ్వాలయము, శివాలయము కలవు. విష్ణ్వాలయమునందు ప్రతిదినము పూజలు వైశాఖమాసమున రథోత్సవము జరుగుచుండును కాని శివాలయమునందు పరిశోభ్యాసనకులేకనే శివారాధన జరుగుటలేదు.

గృహము అద్దెకిచ్చి మరలకట్టుకొనలేక పావసుకొనుట

ఈగ్రామమున పూర్వమొకసాలెవాని గృహము మరొక సాలెవానికి బాక్రికొనుటకు అద్దాలకునుండి ఎక్కి దొరికియుండెను. ఇట్లిట్లు ఆతడు కొంతకాలము నుండి మరియొకనాని అమ్మియుండగా వాడు ఒక యాదవునికి రూ ౨౦౦ లకు అమ్ముకొని పోయియుండెను. అట్టియాదవుడు పూర్వపుసాలెవానిని మాపముకకు కొంతయు పోయె అద్దెచొప్పున అద్దెపత్రము వ్రాయించుకొనియుండెను. ఇప్పుడుసాలెవాడు అద్దెపత్రపు దినములు గతించినపిదప గృహమునుండి వెళ్లుమనగా వాడు ఈగృహము నాది నేను స్వంతమునుండి కట్టించినాను" అని పలుకుచుండెను. యాదవుడు అదాలతుకుపోయిన చాలవరకు ఖర్చవసరముండునని యెంచి సమర్పించి పంచాయితీలను చేసుకొని తనబాకీగను అగిలించుకొనియున్నారు.

జోధపూరుసంస్థానమునకు గౌరవము

జోధపూరుసంస్థాన ప్రభుత్వమునందు విద్యాశాఖామాత్యుడగు గౌరవనీయులు, రావుబహదరు, ఠాకూరుచయనసింగు, ఎం.ఏ., ఎల్.ఎల్.బి. గారు ఆగస్టుమాసములో ఆక్స్ఫర్డులో జరుగు ప్రపంచవిద్యావిషయసభకు భారతీయప్రతినిధిగ పోవుచున్నారు.

ముసల్మాను స్త్రీ శిక్కు పురుషుని పొడుచుట

లాహోరు ముసల్మానులు సత్యాగ్రహ మవలంబించుట

జూలై ౨౦

నేడు ఉదయము ౧౧ గంటలకు లాహోరు నగర కొత్వాలి దగ్గర ౨౦౦౦ మంది ముసల్మానులచే పూహిదుగంజ మసీదుకు పోవుటకు ప్రయత్నించిరి. వారిని అడ్డుకుపోయిన పోలీసులు యిటుక రాళ్ళ దెబ్బలకు తాళ లేకపోగా జిల్లా మేజిస్ట్రేటు [illegible] లాఠీ ప్రయోగముతో ఆ గుంపును [illegible] చెదరిరి.

హీరామండిలో ఒక ముసల్మాను స్త్రీ ఒక సిక్కును పొడిచెను. ఆమెను అరెస్టు చేసిరి.

గురుద్వారము చుట్టును పోలీసులును సైనికులును చుట్టుముట్టి కావలియుండిరి. శిక్కు [illegible] శాంతముగా నుండి గురుద్వారమును సంరక్షించుచుండెను.

ఇంతలో [illegible] బైటికిపోవుటకే [illegible] మధ్యాహ్నము ౧ గంటకే [illegible] ముసల్మానులు ౩౦౦౦ మంది గుంపులుగుంపులుగా తిరుగుచుండుటచే. అప్పుడు బజారులలో హిందువులు భయముచే తమ దుకాణములను [illegible] మూసివేసిరి ముసల్మానులు [illegible] దుకాణములను మూసిరి

తుపాకి గుండ్లు తగిలి గాయపడిన ౧౧ మందిని [illegible] [illegible] చేర్చిరి.

నగర కొత్వాలీ వైపుపోవు ఒక ముసల్మానుల గుంపు [illegible] [illegible] ఒక శిక్కు [illegible] హోటలును లూటిచేసెను.

జూలై ౨౧

నేడు [illegible] బజారులోను [illegible] [illegible] ఆఫీసు [illegible] ఉదయము నుండియు ముసల్మానుల గుంపులు చేరుచుండెను. గుంపులు పెద్ద [illegible] నగర కొత్వాలి వైపుపోవుచుండెను. పోలీసులు [illegible] కాబట్టి లాఠీ ప్రయోగముచే [illegible] [illegible] [illegible] మధ్యాహ్నము ౧ గంటలకు [illegible] ప్రమాదము.

[illegible] ౧౫ గంటలకు [illegible] ముసల్మానుల గుంపుపై తుపాకులు [illegible] [illegible] లాఠీ ప్రయోగము, తుపాకి కాల్పులు జరుగవలసి వచ్చెను. [illegible] మధ్యాహ్నము [illegible] గుంపులు [illegible]

[illegible] తుపాకి గుండ్లు తగిలి [illegible] [illegible]

నగరకొత్వాలీవద్ద గుంపుచేరుటచే సాయంకాలము ౬ గంటలకు [illegible] కాల్పులు [illegible] [illegible]

[illegible] మధ్యాహ్నము [illegible] ముసల్మానుల గుంపుపై తుపాకులు కాల్చవలసి వచ్చెను

[illegible] నగరమునకు [illegible] పోలీసులు [illegible] [illegible] మిలిటరీ [illegible] నగర కొత్వాలీ [illegible] [illegible]

సాయంకాలము ౬ గంటలప్పుడు పంజాబు [illegible] [illegible] [illegible] ముసల్మానులు [illegible] [illegible]

పగలంతయు గుంపులలో నున్న ముసల్మానుల [illegible] [illegible]

పంజాబు [illegible] [illegible]

జూలై ౨౨

[illegible]

పత్రికలలో ప్రకటింపబడుటకు ముందుగా అధికారుల అనుమతిపొందవలెనను ఆజ్ఞ యొకటి [illegible] ప్రకటించుటకై ౫౦ ముసల్మాను పత్రికలకు [illegible] [illegible] ప్రకటించకుండుటకు తీర్మానించబడెను.

జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు [illegible] జిల్లాలో యీరోజు నుంచి ఒక [illegible] కలుకొంటె యొక్క [illegible] పూహిదుగంజ్ మసీదుకు పోవుటకై ఒకచోట చేరరాదని ఆజ్ఞ నిచ్చిరి.

సత్యాగ్రహము

—జూలై ౨౩

ఈరోజు ఉదయము ౫ గురు నల్లతో శాలవారు పూర్వరాత్రి తీర్మానించుకొన్న ప్రకారము సత్యాగ్రహము చేసి ౯ గం ౧౫ ని.లకు బైలుదేరి నగరకొత్వాలీ చేరగానే అరెస్టు చేయబడిరి- ఈ సత్యాగ్రహ పద్ధతియొక్క వమందికి కుచించుటలేదు.

ఇదివరకు లాఠీప్రయోగములు తుపాకుల కాల్పులు జరిగినచోట్లలో కూడ యీరోజు దుకాణములు తెరువబడెను. శాంతముగ నుండెను.

ఇటలీ ఆబిసీనియా యుద్ధము తప్పదు

ఇటలీ ఆబిసీనియా యుద్ధము తప్పదు [illegible] ఇటలీ [illegible] ఆబిసీనియాతో [illegible] శాంతిప్రయత్నములపై [illegible] యుద్ధము చేయుటకు నిశ్చయించుకొనినది. [illegible] ఆబిసీనియాకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యూరోపియను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యూరోపియను [illegible] ఆబిసీనియాలో [illegible] [illegible] [illegible] యుద్ధము [illegible] ఇటలీకి [illegible] [illegible] ఆబిసీనియా [illegible] [illegible] యూరోపు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఇటలీ [illegible] యూరోపు [illegible] [illegible] ఆబిసీనియా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఆబిసీనియా [illegible] [illegible] ఇటలీవారు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యూరోపు [illegible]

న్యాయస్థాన వార్తలు

జన్మఖైదు శిక్ష

౧౫ షహారేవరు నాడు ఉన్నత న్యాయస్థాన సభ్యులగు నవాబు మిర్జా యార్ జంగు గారు, నవాబు అక్బరు యార్ జంగు గారు, [illegible] [illegible] [illegible] కేసులో తీర్పు చెప్పిరి.

నిజామాబాదు జిల్లాలోని [illegible] తాలూకాలో నుండు [illegible] గ్రామములో [illegible] [illegible] [illegible] ౧౩౪౩ సాలున గంగారాం అనువానిని తుపాకితో కాల్చి చంపెనట. ఆ కేసును పోలీసువారు [illegible] తెలుపబడెను. నేరమును [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ౧౩౪౩ సాలులో [illegible] [illegible] న్యాయాధికారులందరు [illegible] తీర్పు నొసంగెను.

ఈ మొకద్దమాలో నేరము చేయుమండగా చూసిన [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తుపాకి పట్టుకొని వచ్చి గంగారాముని కాల్చెనని చెప్పెను. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కాబట్టి నవాబు మిర్జా యార్ జంగు బహాదరు గారు నేరస్థునికి జన్మఖైదు శిక్ష విధించిరి. మిగతసభ్యులు [illegible] [illegible] [illegible]

కేడట్సు జాబితా

[illegible] విద్యార్థుల [illegible] మరియు [illegible] మూడుసంవత్సరముల పద్ధతుల [illegible] [illegible] [illegible] ఆపద్ధతులపైన [illegible]

జననమరణములు

హైదరాబాదులో ౧౫ షహారేవరు నాడు [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చినవారములో [illegible] జ్వరమువలన, ఒకడు [illegible] మిగతవారు, ఇతర [illegible] [illegible] మరణించిరి.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఆబిసీనియా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

నైజాం రాజ్యమున ఫిల్మ్ కంపెనీ

—శ్రీ శ్రీ రామారాయ్ వర్మగారు

మహాఘనతవహించిన నైజాం రాజ్యములో చాలామంది ధనికులు. కళలయందు అభిమానముగలవారు గలరు. కొంత ద్రవ్యము ప్రదర్శించుచు ఫిల్ములు బ్రిటిషు రాజ్యములో తయారు చేసినవి. నాటకము లేవను పరదేశీయులు వచ్చి ప్రదర్శించుచున్నారు. ధనముతో మాకు శ్లాఘిలాష లతో కూడియున్న యీ రాష్ట్రము గొప్పదైన ఫిల్ము కంపెనీ లేక పోవుటకు చనియున్నది. నిరంద్ర బావులలో ఒక ఆంధ్ర నాటక సమాజమున్న దనవింటిని నావి ఫాయము నాట్యకళ అంతర్గత కృషి చేయుట లేదని ఒక మిత్రుని వలన తెలిసినది. కృషి చేసినను లేయకపోయినను నాట్యకళ స్థానము సినిమా ఫిల్ముల పురికమున కమించినదనవచ్చును. పాశ్చాత్య దేశములో కూడ నాట్యకళ స్థితిఆలోచనున్నది. అయినను నాటకములకన్న ఫిల్ములవల్ల మంచి లాభము. ప్రజలకును ఎంతయో లాభము. ఒక నాటకము చూచుటకై అచ్చించు మొత్తముతో ఒకటి కొకుండా మూడు నాలుగు సినిమా ప్రదర్శనములు చూడవచ్చును. నాటకముల, సినిమా ఫిల్ములు ప్రజల కుపకృతియును, జ్ఞానము కల్పుటకే నితియో [illegible] మనిదియని పెద్ద పెద్దవారు తెలిపిరి. ప్రతి అంతయుత్ప్రేరించి ముందు మనుకొలను కడసాగించెడి మాటవారు గాని, సాధారణ ప్రజలు ద్యోగిగాని నాటకములకొరకు ఖర్చు చేయజాలరు. ఫిల్ములు వీని కూడ మూలకుపలగును. పెద్దవారు,ధనికులు చేయక గాలిపనను శ్రామికులు సాధారణులకు లాభము,జ్ఞానము కలుగును.

నైజాం రాజ్యమున ఎచ్చట చూచినను ఆకర్షణీయమైన దృశ్యములు (సీనరీసు) అనేకము కలవు. చరిత్రాత్మక ఫిల్ములు తయారు చేయుటకు ఎక్కువగా పురాతనపు కోటలు, పర్వతములు మొ॥ పౌరాణిక ఫిల్ములకు వీలగునట్టి స్థలములు, మిక్కిలి సుస్థిరి బొంబాయి ఫిల్ము కంపెనివారు "మహానంద ఫిల్ము" లకు ఎల్లోరా గుహాలలో దృశ్యము తీసిరి.

హైదరాబాదుబుల్లెటిన్ పంపాదకులగు శ్రీ రామకృష్ణ లాల్ గారు పెంటుమహావీర్ ఫోటో ప్లే అను పేరుతో ఫిల్ము కంపెనీ స్థాపించి కొన్ని ఫిల్ములను తయారు చేసిరి. తగిన ఆధారము లేకనో నిర్వాహకులు లేకనో కంపెనీ మూయబడినది. తరువాత ఒక పార్శీవారు థియేట్రికల్ కంపెనీ పెట్టిరి. ఈ ఫిల్ము కంపెనీయు నిలకడగా మరికొందరు వేరె నేషనల్ ఫిల్ము కంపెనీ స్థాపించబడెను. ఈకంపెనీకూడా కొంతకాలము ఫిల్ములు తయారు చేసి మూసివేయబడినది. ఈకంపెనీ కొంతకాలము అంతకు ముందు పాపులర్ ఫార్మసీ యజమాని యొక్క [illegible] చేతిలోనుండెను. ఈ రెండు కంపెనీలు టాకీలు వచ్చు పర్యంతము స్థాపించినవి. టాకీలువచ్చిన తరువాత కొంతమందిదనికులు పట్టణము నందు బ్యాంకి యజమాన్యమున ఒక టాకీ కంపెనీ యులు

సిద్దిపేటలో నాటకములు

సిద్దిపేట; ఆషాఢశుక్ల గత ఆదివారము:—

స్థానికమున శ్రీ రామదుర్గాకంపెనీవారు సుమారు ౧౦ నాటకములు ప్రదర్శించిరి. అందు సక్కుబాయి, రంగూన్ రవుడి, చింతామణి ప్రదర్శనములను పేర్కొందుము. తొలుత సక్కుబాయి నాటకమున నాటకకర్తలగు బ్ర॥ శ్రీ॥ గాదిరాజు యజ్ఞనారాయణగారే విశ్వనాథపాత్ర నధరించిరి. తరువాత చినలక్ష్మీబాయి సక్కుబాయి పాత్రను పెదలక్ష్మీబాయి [illegible] గోపాలరావుగారు శివయోగి పాత్రను నిలకడబాయి కృష్ణపాత్రను, సత్యభామ పాత్రను పద్మాబాయి యు, రుక్మిణి పాత్రను రమామణిబాయియు ధరించి వారి వారి నాటకకళలను చూపిరి. రంగూన్ రౌడీ గూడ అటులే ప్రదర్శించిరి. ఆదివారము నాడు లలితాంబ కొదవ నమను నాటకము ప్రదర్శించిరి. ఆ నాటకమున చినలక్ష్మీబాయి గారు లలిత పాత్ర నధరించి అనేక త్యాగరాయ కీర్తనలు పాడి, వారి పాత్రను బాగుగా నిర్వర్తించిరి. పేరవల నామమున శ్రీరామపాత్ర నధరించిన గోపాలరావుగారును, సీత పాత్ర నధరించిన నిలకడబాయిగారును వారి వేషము బాగుగా నిర్వర్తించిరి. అంశ్వత్థపాత్రనధరించిన మేకల వెంకోబరావుగారు బాగుగా పేరు చేసిరి. కాని వీరికి గురుతు ఉనికి కలదు. వీరు [illegible] పండితుల మూలమున వ్రాయఁ చరిత్ర [illegible] తెలిసికొని బాగుగా అన్వయించెయు నాటకములు ప్రదర్శించిన ప్రేక్షకు [illegible] నాయభిప్రాయము. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి కలిగించెడి విరల కావ [illegible] నాయమగుగాక.

—

దేశమది సుప్రసిద్ధ సినిమా నటియగు సీతాదేవితో ఒక ఫిల్ము తయారు చేసిరి. దానితో ఆకంపెనీ మూడా అస్తమించినది.

నేను ఆంగ్ల రాజ్యములో నున్న నైజాం రాష్ట్రమునకు జెందిన నా పేరుగుట చేత, పలువిషయములవల్ల నైజాం రాష్ట్రమునందు నికులు అభిలాషులపూరితులై తిరిగి అదర్శప్రాయమైన ఒక ఫిల్ము కంపెనీ స్థాపించి శీఘ్రకాలములోపల తరుణ కోరికతో వ్రాయుచుంటిని. ఓ ప్రజలకే కాకుండా పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగులకును కళలయందు అభిలాష ఎక్కువగా నున్నది. నటులయందు గౌరవము చూపెదరు. ఇతర రాష్ట్రములలో నటులకు కాని యే గౌరవము లేదు. కావున ఈ విషయమై తగిన శ్రద్ధ తీసుకున్న లాభము.

బరారు, మధ్యరాష్ట్రముల వివాదము

[illegible] మధ్య రాష్ట్రము [illegible] కాంగ్రెసు పాలమెంటరీ కమిటీవారు [illegible] మధ్యరాష్ట్రముల డీలిమిటేషన్ కమిటీ వారు [illegible] విభజించిన [illegible] పంఖ్యాకులు వివాదమున్న ప్రస్తుత విషయములో ప్రభుత్వమువారి [illegible] వివరములను ప్రకటించవలసినదని కమిటీలో కోరిరి. మధ్య రాష్ట్రము తరపున ప్రతినిధులు [illegible] బట్టి చేసిన [illegible] ప్రకటించవలసినది.

—

బెంగాలు కాంగ్రెసు కమిటీ వివాదము

ఎప్పుడును ఏదో యొక వివాదమే. ఇప్పుడు కాంగ్రెసులో సభ్యులను చేర్చుకొనుటయను విషయమై వివాదము వచ్చియున్నది. ఆ విషయమును బట్టి మాస్త్యమును బెంగాలు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభ్యులు మనరు సుభాష్ చంద్రబోసు పాట్నాలో బాబురాజేంద్రప్రసాదుగారికి చెప్పగా రాజేంద్రప్రసాదుగారు అధ్యక్షులను లిఖితరూపముగా పంపినచో కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గ సమావేశము యందు పరిష్కరింపజేసెదనని చెప్పినారు.

—

తిరుపతి వెంకటేశ్వరస్వామి జస్టిసు పార్టీలో చేరుట

ప్రొఫెసరు రంగాగారి ఉపన్యాసము

ప్రొఫెసరు రంగాగారు తిరుపతిలో ఒకసభలో ఉపన్యాసమిచ్చుచు తిరుపతి వెంకటేశ్వరస్వామికి రెండుకులముల దర్శనము దక్కుచున్నదా? వారు బోధిగుండ్లతో తృప్తిపడక జస్టిసుపక్షము వారికి తోడైనటున్నది. జస్టిసుపక్షము వారు దేవాలయధర్మాదాయక మిషనుఅను పేర అధికారులను నియమించి దేవాలయములలో నియమించి, వారితోడ్పాటుతో యెన్నికల ప్రచారము చేసికొనిరి ఇదిచూడగా వెంకటేశ్వరస్వామి జస్టిసు పార్టీలో చేరినట్లున్నది, కావున యాస్వామికి యెవరును దిక్కులేరు అనుభావము వచ్చునట్లు మాట్లాడిరి.

మరల క్వెట్టాలో భూకంపములు

క్వెట్టాలో జూలై ౧౭వ తేదిరాత్రి మరల అనేకసార్లు—ఒక్కసారి కాదు—భూమికంపించినదట. చిల్తన్ గుట్ట పగిలిపోవుచున్నది. అక్కడ మిగిలియున్న వారిని విహారముచేసి యుంచవలెనని „రేస్ కోర్సు” గ్రౌండులో శిబిరము నేర్పరచబడి యుండెను. ప్రభుత్వమువారు మున్సిపాలిటీ సమీపమందు దగ్గరభూమిలో క్రొత్తశిబిరము నేర్పరచిరి. ఇది, యెత్తైన ప్రదేశములో నుండుటచే మాడుపడిన ప్రదేశము. అంటువ్యాధులు వ్యాపించు భయముండదు. కాబట్టి శిబిరమేర్పరచబడెను. జూలై ౧౮ సాయంత్రము కాబూలులో భూకంపముచే కొన్నిచోట్ల పడిపోయెను. ఎవరికి ప్రాణహాని కలుగలేదు.

ఆదాయపుపన్ను కట్టనివానికి విచిత్రశిక్ష

అమెరికాలో మసాచుసెట్స్‌లో ఒకవ్యక్తి కూలిపనులు చేయు వాడు ఆదాయపుపన్ను కట్టలేకపోగా, అతని యింటిలోని చరాస్తి ఏమియు జప్తుచేయుటకు లేకపోవుటవలన, అధికారి అతనిని ఇంటిలోనుంచి బైటకి కదలరాదని ఉత్తరువు ఇచ్చినాడు. ఇంట్లో పనులు చేయవచ్చును.

రైతు ప్రబోధము

జూలై ౧౭ తేదీ ౧౮ తేదీలమధ్య ఆచార్య రంగాగారు చిత్తూరు జిల్లాలో తిరుపతి, కాళహస్తి మొదలగుచోట్ల సభలలో జమీందారులు దౌర్జన్యమునుండి తప్పించుకొనుటకు రైతుసంఘముల నేర్పరచుకొనవలెనని ప్రబోధించిరి. ఇప్పుడు జమీందారీ రైతులకు యెంతసహకారము కావలసిన ప్రొప్తము ... ఇప్పటికే తేలినది. జమీందారీ రైతులకు ప్రభుత్వము రైతులకువలె ... లేరు. అనుభవించు హక్కులు కూడా లేవు. ఈ దుర్భర స్థితినుండి ప్రభుత్వమునుండి రైతులకు సమాన హక్కులు కలిగించవలెనని రైతుసంఘము ప్రయత్నించవలసి యున్నది. అదికాక్రమముగా రైతుల హక్కులను ప్రభుత్వము వారికి తెలుపుకొనుటకు సంఘము ద్వారా తెలుపుకొనవలెను. అప్పుడు ఫలము తప్పక లభించును.

జస్టిసుపక్షము బొబ్బిలి రాజాగారి నాయకత్వము క్రింద నిలిచిన తర్వాత రైతులకు మేలు చేయు మొదటి సభ ... ప్రవేశపెట్టినపుడు ... జస్టిసుపక్షము వారి చర్యలను రంగాగారు విమర్శించిరి. కాబట్టి మరల యెన్నికలలో మరల జస్టిసుపక్షమువారికి ఓట్లీయక కాంగ్రెసువారికే శాసనసభలకు పంపవలెనని హెచ్చరించిరి. రైతులు కాంగ్రెసులో చేరవలెనని రాజకీయములను ... కల్లూరు చిరామలింగారెడ్డిగారు కూడా రంగాగారి రైతుసభలలో ప్రసంగించిరి.

పెండ్లిలో ౩౦ మందిచావు

బహద్దూరుపురమునుండి ఒక పెండ్లివారు ... రావలసిన వర్షము కురియుచుండగా ... చెట్టుక్రింద నిలుచుండిరి. అప్పుడు ఒక సామూహిక ... పడి ... ౩౦ మంది మరణించిరి.

నూతనసంస్కరణములయెడ కాంగ్రెసువైఖరి యేమి?

బొంబాయిరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీ నిర్ణయము

జూలై ౧౭వ తేదిరాత్రి బొంబాయిరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశములో అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు రానున్న సంస్కరణములయెడ వైఖరిని స్పష్టముచేసి దేశమునకు మార్గము చూపించవలసినదని తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

కాంగ్రెసు క్రొత్తయెన్నికలలో యితర పక్షములతో గాని చేరరాదని అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు స్పష్టముచేయవలసినదని యొకతీర్మానము ప్రతిపాదింపబడెను గాని, దానిని బలపరచువారెవరుగాని లేకుండుటచే ఆతీర్మానము వదలివేయబడెను.

బొంబాయి ఊగుట

జూలై ౧౭వ తేది బొంబాయి నగరములో కొన్నిచోట్ల వారి సమీపమున భూకంపము కనబడెనని, భూమి ఊగెనని తెలియుచున్నది. ఉదయము ... సమయములో ౧౦ సెకండ్లకాలము కొద్దిభూకంపము జరిగినది.

క్రొత్త అఖిలభారత రాజకీయపక్షము

పూనాలో కేల్కరుగారి ... జూలై ౧౭వ తేది జమ్నాదాసు మెహతాగారితో డెమొక్రటిక్ స్వరాజ్యపక్షము యొక్క భవిష్యత్తును గూర్చి ఆలోచించిరి. కాంగ్రెసు వారు డెమొక్రటిక్ స్వరాజ్యపక్షమును తమలో చేర్చుకొనదలచనియెడల యం. యస్. అణేగారి నాయకత్వమున క్రొత్త అఖిలభారతపక్షము నొకదానిని లేవదీయుటకాలోచించిరట.

మోటారుపన్ను సవరణశాసన విజయము

మరల మోటారుపన్ను సవరణశాసనము విజయమునొందినది. దీనిచే బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి మోటారువాహనముల పన్ను వసూలుచేయుటకు అధికారమీయబడినది. సవరణకొరకు ప్రతిపాదించిన సవరణలెన్నియు వీగిపోయినవి. ఆమోదము జూలై ౧౭వ తేదిశాసనసభాసమావేశములో జరిగినది.

తిరువాన్కూరుశాసనసభలో ఫ్యాక్టరీబిల్లుచర్చ

తిరువాన్కూరు శాసనసభయొక్క జూలై ౧౭వ తేదినాటి సమావేశములో ఫ్యాక్టరీబిల్లునుగూర్చి చర్చజరిగెను. ఫ్యాక్టరీలలో జరుగు ప్రమాదములలో ప్రమాదము చెందినవారి బంధువులకు నష్టపరిహారమిప్పించుట మొదలగు విషయములలో పనివాండ్రకు సౌకర్యముల నేర్పరచుటకై యీబిల్లుశాసనము చేయబడినది. మొదటిచర్చ పూర్తిగాకముందే మరియొకరోజు సభ వాయిదా వేయబడెను.

జపాను వర్తకముపై ఆరోపణ

నిజమా కాదాయని విచారింపబడుట

ఒసాకా మాన్యుఫాక్చరర్సు అసోసియేషనువారు జపానుసరుకును స్వదేశీయని (భారతదేశములో చేయబడినదని) అమ్ముచున్నట్లు ప్రకటింపబడినవార్తలో నిజమేమైన యున్న దాని యెదుర్కొనుటకు ఏమాయందలి జపాను కాన్సలుజనరలుతన ప్రభుత్వమువారికి తంతివార్త నంపెనని తెలియుచున్నది. కాన్సలుగారిని కలిసికొని బొంబాయి మిల్లోనర్సు అసోసియేషను ... జపాను ... తమకు తెలియదని చెప్పెను. సంఘముయొక్క ఏ సభ్యుడైన వ్యాపారము చేయుచున్నారేమో! ఇండో-జపాను ఒడంబడిక చేసికొనబడినతరువాత జపానునుండి భారతదేశమునకు వస్త్రములు ... ఒక్క „కోటా” పీస్ గుడ్స్ ఎక్స్‌పోర్టర్సు అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియా మాత్రమే ... చెప్పెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి గాంధీగారు వ్రాసినలేఖలోని ఆరోపణలకు ఆయన అభ్యంతరము చెప్పి వివరములు తెలుపవలసినదిగా జపానుప్రభుత్వమునకు కోరెను.

—ఆంధ్రపత్రిక

డెమొక్రాటిక స్వరాజ్యపార్టీ కాంగ్రెసు సంయోగము

అకోలాలో సభ

పూనా, జూలై ౧౯:—

డెమొక్రాటిక పార్టీవారు కాంగ్రెసువారితో కలిసి పనిచేయువిషయమై పూనాలో ఆ నాయకుని డెమొక్రాటిక స్వరాజ్యపార్టీవారికిని మధ్యాయి ఇష్టాగోష్టిగా చర్చలు జరిగియుండెను. ఈచర్చలలో గావింపబడిన సూచనలను విచారించి నిర్ణయములు గావించుటకు ఆగస్టు ౧ తారీఖున అకోలాలో డెమొక్రాటిక స్వరాజ్యపార్టీసభ జరుగును. అప్పటికి కాంగ్రెసు వర్కింగ్ కమిటీవారు కూడ విందునిషయమై తమయభిప్రాయమును తెలుపుదురు.

క్వెట్టా భూకంపమునకు మరియొకపత్రిక బలి

బొంబాయిలో „ఫులాఖత్” అను అహ్మదీయా వారపత్రికలో „ఖంచనములు” అను శీర్షికతో ఒకసంపాదకీయము ప్రచురితమైనది. అప్రతిక యొక్క ప్రింటరు, పబ్లిషరు అగు సయ్యద్ అలీ జార్ రహీంగారినుండి, ఫులాఖత్ ప్రెస్సునుండి కొన్నవారినుండియు „ఇండియన్ ప్రెస్ ఆక్టు” ననుసరించి రూ ౩౦౦౦ ల ధరావతుకోరబడినది. ఆసంపాదకీయము బూనుకొనిన లేదవాటి పత్రికలో ప్రచురించబడియుండెను.

రోగిష్ఠి గోవునుచంపుటకు ఉత్తరువు

హిందువులలో ఉద్రేకము

లయల్పూరులో మేజిస్ట్రేటు (రాబిన్) వ్యాధిగ్రస్తమైన ఒక గోవును చంపుటకు ఉత్తరువుచేసెను. హిందువులు ఆక్షేపణలతో అధికారులతో వాదనలు చేసి సంపూర్గచేసిరి. కాని అధికారులకు యేమియు ముగావునకు కల్పగలేదు.

సువర్ణ ప్రవాహము

గతకొనిపారములో అంతయను ప్రారంభములో ... దూసాయలని ... బంగారము బొంబాయిరేవునుండి యూరోపు అమెరికాలకు పోయెను. బ్రిటనుదేశము బంగారు నాణెముల ప్రమాణమును వదలిపెట్టిననాటినుండి గతవారముతో రమారమి రూ ౨౩౩ కోట్లవిలువగల బంగారము ఇండియానుండి పోయెను.

౨౫,౦౦౦ వ్యభిచారిణులు సంసారులుగా మారుట

సోవియటు సంకల్పబలము

పదేళ్లకాలము సోవియటురష్యాలో మాస్కోప్రొఫిలాక్టోరియంవారి నిరంతరకృషి ఫలితముగా నేడు సోవియటురష్యాలో ౨౫,౦౦౦మంది వ్యభిచారిణులు తమదుర్వృత్తిని మాని గృహస్థాశ్రమమును స్వీకరించి పరువుప్రతిష్ఠలతో మెలగుచున్నారు. వారిని ... మాస్కో ఫ్యాక్టరీలకు, కార్మాగారములకు పంపిరని తెలియుచున్నది. ... పనులు నేర్పబడును. వారిప్పుడు చేయుపనికి సమానమైన వేతనము అసంసమంచివారు చేయబడినప్పుడు. ... నిర్వక్రృత్యములకు ... అధికారులు పనిచేయకొనుటకు సమర్థులయి యున్నచో ఫ్యాక్టరీలలో చేర్చుకొనబడుదురు. వారితమంతట గొంతువారె ... గాని ఎట్టిభేదము పాటింపబడదు. ... వ్యభిచారిణులకు ... ప్రత్యేకముగా ... వారి ... లోకములు ... పాటుపడుచున్నారు. సోవియటు రష్యా వ్యభిచారిణుల సత్ప్రవర్తనకు ... అత్యుత్తమ సంఘ శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయ పడుచున్నారు.

—ప్రజాబంధు

అలిఘరు విశ్వవిద్యాలయ పట్టముల విలువ

విదేశీయుల గౌరవమందిన గొప్పభారతీయుని అభిప్రాయము

ప్రొఫెసర్ యస్.యల్. జోషి. అనువారు మొదట యిండియాలో బరోడాకాలేజిలో అరవింద ఘోషుగారి తర్వాత యింగ్లీషు ప్రొఫెసరుగా నియుక్తుడయ్యెను. కాని ప్రిన్సిపాలుపదవి ఖాళీయగునప్పటికి, ఆపదవికినివారే పోటీచేయగా, ఆస్థానమున భారతీయుడుకాని యొకయువకుడు నియుక్తుడయ్యెను. అంతటిలో జోషిగారు ఆకాలేజిలో చాలించుకొని అమెరికాలో ఒకకాలేజిలో ప్రొఫెసరుగా చేరెను. అక్కడవారు గొప్పఖ్యాతిగడించి సాధారణముగ విదేశీయులను. యెంతమాత్రము భారతీయులను, ప్రొఫెసరులనుగా చేర్చుకొనని యొకకళాశాలలో ప్రొఫెసరుగా చేర్చుకొనబడిరి. వారిప్పుడు ౧౧యేండ్లు దాటినతర్వాత యీ సంవత్సరము మొదట యిండియాకువచ్చి ముఖ్య స్థలములనన్నిటినిజూచి ముఖ్యపురుషులనందరిని, ముఖ్యసంస్థలనన్నిటినికలిసికొని పరిస్థితులనుగమనించి ఆరెనిమిదిరోజులక్రిందటనే మరల తమ ఉద్యోగస్థానమగు అమెరికాకు బయలుదేరి పోయినారు.

వారిని "సర్చిలైటు" పత్రికావిలేఖరికలిసికొని కొన్నివిషయములలో వారిఅభిప్రాయముల నడిగిరి. అందులోనొకటి అలిఘరులోని ముసల్మాను విశ్వవిద్యాలయము. అలిఘరు విశ్వవిద్యాలయము అంతఃకలహములతోను, పక్షపాతములతోను బీభత్సముచేయబడుచున్నందుకువారు విచారపడిరి. అలిఘరువారుపట్టములపొందుటకు అర్హతనిచ్చుపరీక్షల కాఠిన్యమును, విద్యాశిక్షణకాఠిన్యమును హెచ్చించనిచో అవిశ్వవిద్యాలయపు బిరుదులకు కొలదికాలములో నెట్టివిలువయు లేకుండపోవచ్చునని వారిభయము.

విద్యావంతులగుస్త్రీలలో సోమరితనము

దానికి ఒకపంజాబుఅధికారి మందు

పంజాబుప్రభుత్వమునకు వ్రాసిన యొకజాబులో గ్రామోద్ధరణాధికారియగు కమిషనరు కొందరు విద్యావంతులగుస్త్రీలు తమవిద్యను యిల్లునుచక్కబరచుటకు వినియోగించుటకు బదులు యింటిపనులుచేయకుండ తప్పించుకొనజూచుచుందురనియు, వారిపిల్లలను యిండ్లలో సేవకులకు అప్పగించి తిరుగుదురనియు తెలిపి, అట్టిస్త్రీల సోమరితనమును మాన్పుటకై ఇంగ్లాండులో మంచిపని చేయుచున్న "మహిళానందోద్యమము (ప్రమస్ ఇన్స్టిట్యూట్ మూవుమెంట్)"ను ప్రవేశపెట్టుట మంచిదనుచున్నారు.

రెవరెండు ఉత్తమాగారికి నిషేధాజ్ఞ

అఖిలభారత హిందూమహాసభాధ్యక్షులగు రెవరెండు ఉత్తమాగారు "హిందువుల ప్రత్యేకోద్ధరణము" అనువిషయమునుగూర్చి ఉపన్యసించుటకై సభచేయరాదని రాంచీ అధికారులు ఆజ్ఞనిచ్చినట్లు ఒకవార్త తెల్పుచున్నది.

జిల్లాబోర్డులకు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లు

మద్రాసురాష్ట్రములో తాలూకాబోర్డులు రద్దుచేయబడినందు వలన జిల్లాబోర్డులకు పని హెచ్చిందిగనుక ఎగ్జిక్యూటివ్ఆఫీసర్లనువేస్తే బాగుంటుందాఅనేవిషయంలో వారి అభిప్రాయం తెలుపవలసిందని ప్రభుత్వంవారు జిల్లాబోర్డుప్రెసిడెంట్లను అడిగినారు.

అంటువ్యాధికి హరిజనులు కారణమని అనుమానము

అహమదాబాదు: జూలై ౧౯

కథియవారులోని నేర్రిగా ఆనుమవ పశువులలో అంటువ్యాధిచెలరేగినది. ఇందులకు హరిజనులుకారకులని సవర్ణులుఅనుమానించిరి. ఒక పశువులకావరి తనఆవును హరిజనులవద్దకు తీసుకొనివెళ్లి దానివ్యాధిని నివారణచేయుమనికోరెను. తేకున్నచో చావకొట్టెదనని బెదరించెను. హరిజనులుపంచాయితీకి రిపోర్టుచేసిరి. పంచాయతీ అధ్యక్షుడు సవర్ణులనునమ్మతిపలిచెను. హరిజనులను బెదరింపవలదనియు, లేకున్నచో వారినిఅరెస్టుచేయవలసివచ్చుననియు పంచాయితీఅధ్యక్షుడు సవర్ణులకుచెప్పెను.

నూరేండ్లు జీవించుటకు మార్గము

కనడాలో టిమోతీమాలూయిర్ అను ౧౦౩ యేండ్ల వయస్సుగల ఒకస్త్రీగలదు. ఆమెను "అమ్మా నీవు యింతకాలము బ్రతుకుటకు యేమిమంచిపద్ధతులవలంబించినావు?" అని యడుగగా ఆమె, "నేనుకష్టపడిపనిచేసి యెన్నడును యెఱుగను. సోమరితనము నేనవలంబించినమార్గము నాకు తెమనెక్క త్రాగుచుండుఅలవాటు కలదు" అని చెప్పెనట.

గ్రామ పునర్నిర్మాణం

ఇండియాప్రభుత్వంవారు మద్రాసుప్రభుత్వంవారికిచ్చిన గ్రాంటులోనుంచి ఐదున్నరలక్షలు బావులుత్రవ్వించడానికి, మరొ ఐదున్నరలక్షలు పల్లెటూళ్లలో రాకపోకలకుదారులేర్పరచడానికి ఖర్చించుటకు నిర్ణయింపబడింది. మొదటిదాన్నిగురించి ఉత్తరువులు వెంటనేజారీచేయబడినవి. మార్గసౌకర్యములనుగురించి యింకను జిల్లాబోర్డులప్రెసిడెంట్లుసూచించిన ప్రణాళికలు ఆలోచించబడుచున్నవి.

నిజాం రాష్ట్రమందు ధరలు

౧౩౪౮ ఫసలీ అమర్దాదు రెండవ పక్షములో నిజాం రాష్ట్రమందు నగరములోను, వివిధ జిల్లాలలోను ధాన్యాదులధర లెట్లుండెనో క్రింది పట్టికవలన తెలియవగును. హాలీ రూపాయి ౧ కి ఎన్ని శేర్లు, చటాకులు ఉండెనో తెలుపబడినవి.

జిల్లాలు	మొదటిరకపు బియ్యము	మొదటిరకపు వడ్లు	రెండవరకపు వడ్లు	గోధుమలు	జొన్నలు	సజ్జలు	రాగులు	మొక్కజొన్నలు	ఉలవలు	శనగ
హైదరాబాదు నగరము	9-0	......	...	9-0	12-0	14-0	...	...	10-5	9-[illegible]
వరంగల్లు	8-4	17-4	19-14	7-2	13-5	12-5	...	13-5	9-9	9-[illegible]
కరీంనగరు	8-0	15-2	16-1	8-3	11-12	......	...	10-13	11-3	9-[illegible]
ఆదిలాబాదు	7-11	15-0	17-0	10-11	14-3	......	...	11-11	11-9	8-[illegible]
మెదకు	7-3	15-8	17-11	9-10	11-2	12-0	......	9-0	10-7	8-1
నిజామాబాదు	9-8	16-8	17-11	10-11	13-5	......	......	13-0	11-12	8-15
మహబూబునగరు	7-8	16-1	17-13	7-8	11-9	11-6	13-2	...	8-13	[illegible]
నల్గొండ	7-16	16-5	16-13	6-15	12-5	11-7	...	10-0	9-8	[illegible]
ఔరంగాబాదు	7-6	......	...	12-2	16-1	13-0	13-0	14-8	13-9	[illegible]
బీడు	6-1	......	20-0	11-0	17-14	15-2	...	...	13-5	[illegible]
నాందేడు	6-3	14-8	14-11	10-14	13-12	11-0	...	...	11-15	[illegible]
పర్భణి	6-10		17-0	1	16-	1			13-[illegible]	[illegible]
గుల్బర్గా			[illegible]	[illegible]	13-1	14-10	10	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ఉస్మానాబాదు	[illegible]-11		...	12-0	17-[illegible]	12-[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
రాయచూరు	[illegible]-15	17-10	14-4	7-0	10-[illegible]	16-[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
బీదరు	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]

మహావసంతకుసుమాకరము

ఇయ్యది మధుమేహామను వ్యాధిచిక్కి సౌఖ్యములకు దూరులైనవారిపాలిటికిని యితర మేహముల పాలిటిని శ్రీరామబాణము. శుక్లనష్టము, మూత్రరోగములు, సమస్తశగరోగములు, శ్వాస, కాస, క్షయ, మొదలగు వ్యాధులనుండి విముక్తినొందించి సంభోగశక్తి, వీర్యవృద్ధి కలుగజేయుటయందు సహాయము వ్యజ్ఞగలది. స్త్రీల త్రివిధ కుసుమవ్యాధులు, గర్భస్రావ పతనదోషములను, హరింపజేసి దేశవంశ్య ప్రతిష్ఠలకు అలంకారమగు సత్సంతానము ప్రసాదింపజేయును. తులం ౧కి రు ౩-౦-౦

నోటు:—సశాస్త్రీయమైన ఔషధములు సిద్ధముగా నున్నవి. కోరువారికి శెట్లాగు ఉచితము.

శ్రీ సరస్వతి ఆయుర్వేద ఫార్మసి

ప్రొప్రైటరు. ఆయుర్వేదవిశారద కొత్త వేంకటనారాయణగుప్త, యం. బి. హెచ్. ఖమ్మంమెట్టు (నైజాం

విజ్ఞాపన

అనేక సంవత్సరములకు ముందు యీ పట్టణమున కస్తూరి మొదలగు సర్వశ్రేష్ఠమైన విశోధనసంబంధమగు మిక్కిలి భయంకరమగు కష్టతరవ్యాధులను బాగుచేసి ప్రసిద్ధిచెందిన గురువైద్యరత్నము మ. రా. రాంరెడ్డిగారు తిరిగి యీ హైదరాబాదు పట్టణమునకు వచ్చియున్నారు. ఆయన మునుపటివలెనే శ్రీశకస్తూరి మొదలగు, వ్యాధిగ్రస్తులకు ఔషధము భోజనము ఉచితముగా యిచ్చి వారిని కుదుర్చుటకు గాను సిద్ధముగా యున్నారు. ఇందులకై కొన్ని ద్రవ్య సహాయము కావలె కావున ధర్మకార్యము నిర్వహించుటకు దానము కొరకు దయాదులగు ధార్మిక జనులకు యీపత్రిక ద్వారా విన్నపము చేయుచున్నాను. కలియుగము యీ ధర్మకార్యమున సహాయపడుటకు ఉద్దేశించినయెడల దయచేసి యథేచ్ఛముగా యీ దిగువ నుదహరించబడిన విలాసమునకు పంపుదురుగాక!

హకీం రాంరెడ్డి

c/o కేక్ హోర్ డిస్పెన్సరీ

కంటస్వామిగోల్డు

హైదరాబాదు

స్వతంత్రము పొందుటకు

ఉద్యోగపు దాస్యమునుండియు, నిరుద్యోగపు విచారమునుండియు

స్వతంత్రత పొందుటకు

స్టార్ ఏజన్సీ తీసికొనుడు

౧. జీతము కాక మంచికమీషను	४. శాశ్వతోద్యోగము
౨. పరంపర వేతనము	౫. అందరికీ ఉపయోగపడు పద్ధతులు
౩. ప్రావిడెంటు ఫండు లాభములు	౬. మా జయమునకు కొదలనీని వసతులు

మా విజయ ముద్దిరము

విలసనగా:— మా పట్టాలు రద్దుకానేరవు.

ఆశక్తత లాభములు ప్రతి పట్టాకును గలవు.

స్వల్పసొమ్ము హెచ్చుగ చెల్లించిన, ఆకస్మిక ప్రమాదములవలని లాభములు గలవు.

మా నిశ్చలత్వము నిస్సందేహము.

పాలిసీలు హాలీనాగెముల్లో నివ్వబడును.

వివరములకు వ్రాయుడు:—

దీ స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా జీవ & అష్యూరెన్సుకంపెనీలిమిటెడ్.

(మదరాసు)

పి. యస్. శాస్త్రి,
విశాలాంధ్రమునకు
డివిజనల్ ఆర్గనైజర్.

బ్రాంచి: హనుమకొండ

అందమైన రబ్బరు ముద్రిలు అచ్చుపనులు

సకాలమున సరసమైన ధరలకుచేయబడును.

సమానాలపుస్తకము కోరిన పంపబడును.

జిల్లాలవారు ఆర్డరుతో ౧ రూ. అడ్వాన్సు పంపవలెను.

జి. నరసయ్యా అండ్ సన్స్

శ్రీమసాగర ముద్రాక్షరశాల,

గౌలీగూడ, హైదరాబాదు (దక్కన్).

శ్రీకృష్ణా భవన్ రెస్టారెంట్

రుచ్యమగు ఫలాహారములు, మంచిభోజనము, ప్రయాణీకులకు విశ్రాంతి సౌకర్యములు అన్నియు చౌకధరలో లభించగలవు. సేవకులు సామానులు కూడ ఇక్కట లభ్యమగును.

కే. యస్. కృష్ణయ్యా ప్రొప్రయిటర్

కింగ్ కోటిరోడ్డు హైదరాబాద్ (దక్కన్)

హెడ్ ఆఫీస్
చాదర్ ఘాట్
టెలిఫోన్. ౧౨౪

స్థాపితము ౧౮౯౯ — టెలిగ్రాఫు సంకేతం:

జీ. రఘునాథ్ మల్ బ్యాంకర్

శాఖ
ఫత్తర్ గట్టీ
టెలిఫోన్. ౫౦౫

హైదరాబాదు దక్కన్.

మిసర్సు థామస్ కుక్ అండ్ సన్స్ బ్యాంకర్సు లిమిటెడు, ది అమెరికన్ యక్స్‌ప్రెస్ కంపెనీలకు కరెస్పాండెంట్సు ఏజెంటు.

ఏజన్సీలు:—లండన్, బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాసు, ఢిల్లీ, ఆగ్రా, లక్నో, అలీగఢ్, అలహాబాదు, బనారస్, కాన్పూర్, బెంగుళూర్, కరాచీ.

ట్రావెల్లర్సు చెక్కులు స్థలమునకు చేయగా డ్రాఫ్టు పంపబడుతుంది. ఇదిగాక యూరోపు దేశములో ప్రతిష్ఠితమైన బ్యాంకులు డ్రాఫ్టుదొరకగలవు.

కరెంట్ అకౌంట్, సేవింగ్స్ బ్యాంక్, స్పెషల్ సేవింగ్స్ బ్యాంక్, ఫిక్సుడు డిపాజిట్.

ప్రతిలో యేదికావలసిన అకౌంటులో మోఇష్టప్రకారము హాలీ. కల్దార్ డబ్బును ఉచితముగా ఖాతాలు తెరవవచ్చును. ప్రతినెలకు వారివడ్డీ యివ్వబడును. నిర్ణయవివరమునకు వ్రాయుడు. హాలీ, కల్దారు మార్పు మరియు బ్యాంకువిషయమైన ప్రతిపని అందరికి లాభముగ చేయగలము.

ప్రతిరకం బ్యాంకుపనుల పనుమీద లాభము కలుగునట్లుగా చేయుచున్నాము బంగారుసొమ్ములు గిర్వీపెట్టుకొని వడ్డీకియ్యగలము

సుగంధికా సరస్వతీ తైలము

ఇది సుప్రసిద్ధములైనవాటితో నిర్మించబడినది.

ఇది అన్నివిధముల శిరోవ్యాధులను పోగొట్టి, మెదడుకు చల్లదనము జ్ఞాపకశక్తియిచ్చును కన్ను, ముక్కు, చెవి వ్యాధులు పోగొట్టును. విద్యార్థులకును మాకవిపండితులకు అత్యుపయోగకరము. అనేక ప్రశంసాపత్రములు గోల్డు మెడల్సు పొందియున్నది— ౬ ఔన్సుల సీసా ౧కి రు.౧-౦-౦

అమృతరస

పండ్లు మొదలయినవాటితో తయారు

పైత్యము. అజీర్ణము పోగొట్టి రక్తశుద్ధిచేసి బలము నిచ్చును. చాలమంది వాడి ఆనందించుచున్నారు

४ ఔన్సుల సీసా ౧కి రు. ౦-౧౨-౦

అమృతదంతధావనచూర్ణము

సుప్రసిద్ధమూలికలతో తయారు. పండ్లకువ్యాధులకు తగ్గిరాదు. వెన్ను పండ్లనుండి రక్తము, చీము, పుప్పు మొదలగునవి పోగొట్టి పండ్లనుగట్టిపడచేయును.—టబ్బాకు ౧కి రు.౧-౦-౦

ఈస్టరన్ మెడికల్ వర్క్సు ఆఫ్ ఇండియా

ప్రొప్రైటరు, డా. వి. నరసింహం

వరంగల్ దక్కన్ హుజూర్. యస్ రైల్వే.

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 3289

STAMP

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములలో ప్రకటింపబడును

సంవత్సరమునకు చందా రూ. ౬-౦-౦

అర్ధసంవత్సరమునకు చందా రూ. ౩-౦-౦

(అర్ధ సంవత్సరముకంటె తక్కువచందా తీసికొనబడదు)

విడిపత్రిక ౦-౧-౦

పాతపత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

ప్రకటనరేట్లు ప్రత్యేకముగ వ్రాయవలెను

Printed and Published by ... Ramakrishna Reddy at the Golkonda ... Press, Hyderabad ...